

Het beslissingsproces bij ongeplande zwangerschap: een casus

Bij een ongeplande zwangerschap zijn de gevoelens vaak complex. Er moet een beslissing genomen worden, terwijl de zwangerschap zelf nog niet helemaal doordringt of verwerkt is. Net zoals de directe betrokkenen kampt de begeleider van een beslissingsproces met tijdsdruk. Welke onderwerpen dient hij of zij aan te snijden, welke laat hij of zij best liggen? In deze bijdrage besluiten we aan de hand van een casus dat het goed is om te peilen naar de verbinding die de vrouw en/of de man ervaart met de zwangerschap of met de foetus, zonder daarmee te suggereren dat deze band een noodzaak is. Het verhaal geeft aan hoe moeizaam en belangrijk de communicatie tussen man en vrouw kan zijn. Ruth en Frank geraken vast omdat zij spreekt over 'een kind' en hij daarop kwaad wordt want 'het is toch nog geen kind'. Beide realiteiten zijn waar¹... Hoe geraken ze uit deze impasse?

Frank (43) en Ruth (39) zijn 15 jaar getrouwd. Hij heeft een goed betaalde job, zij werkt momenteel thuis; ze zorgen voor 5 kinderen: de oudste is 13 jaar en de jongste 3,5 jaar. Frank en Ruth hadden voor ze trouwden een groot gezin voor ogen: ze zagen zichzelf met 4 kinderen. Toen ze er drie hadden, bleek de jongste broer van Ruth tienvader te worden en de situatie was dusdanig dat hij noch zijn partner voor dat kind kon zorgen. Frank en Ruth werden gevraagd of zij dit kind als pleegkind wilden opnemen en dat deden ze. Ondertussen bespraken ze de mogelijkheid van sterilisatie van één van beide, maar Ruth sputterde tegen omdat ze een bijkomend kind nog niet definitief wilde uitsluiten. Plots bleek ze dan ongepland zwanger... Frank had hier wat moeite mee, maar aanvaardde na een tijd dat het zo was, en dat ze als gezin van 4 eigen kinderen en een pleegkind door het leven zouden

¹ Die twee realiteiten vechten ook vaak in de vrouw zelf met elkaar.

gaan. Frank vond dat wel veel, en het vroeg ook financieel een grote inspanning, maar het zou wel gaan.

Drie jaar later (de sterilisatie werd nog niet uitgevoerd) blijkt Ruth opnieuw zwanger. Ze zoeken hulp wanneer ze 7 weken zwanger is.

Ik krijg twee gevoelige, gekwelde en open mensen over de vloer. Ik begin het gesprek met een korte schets van het gezin van herkomst omdat mijn ervaring leert dat de moeilijkheid in het beslissingsproces ook vaak te maken heeft met hoe men is opgevoed. Ruth vertelt dat ze altijd moeite heeft gehad met het uiten van gevoelens: meestal blokkeert ze gewoon of huilt ze zonder er woorden aan te kunnen geven. Ook in dit gesprek huilt ze af en toe, maar ik merk dat ze zich toch genuanceerd kan uiten. Frank heeft een open opvoeding genoten waar veel bespreekbaar was (ook emoties) en voelt zich verantwoordelijk voor het gezin. Hij heeft geleerd de problemen in het leven het hoofd te bieden en zijn best te doen. Ook nu zegt iets in hem : “Goed, het hoofd bieden Frank, doorgaan” maar dat wringt toch binnenin - iets anders in hem zegt duidelijk “Neen, dit is te veel!”.

Dat deze zwangerschap er kwam, ligt al gevoelig. Ruth erkent dat zij niet wou dat Frank zich liet steriliseren... nog niet. Zij kon nog geen afscheid nemen van haar vruchtbaarheid. Frank verwijt haar dat zij zich liet leiden door gevoelens en geen rekening hield met hem. Zij geeft dit toe.

Wanneer ik Ruth vraag hoe ze zich bij deze zwangerschap voelt, dan antwoordt zij: “Ik ben er eigenlijk wel blij mee, ‘t is alleen dat hij het niet wil. Ik wil hem ook niet dwingen om weer vader te worden tegen zijn zin...” (huilt). Het gesprek wordt heftig wanneer hij zegt dat het nog geen ‘kind’ is, maar alleen maar een paar cellen. Zij huilt en vraagt hoe hij dat kan zeggen aangezien hij toch al vier eigen kinderen heeft. Hij vindt dat zij er te emotioneel mee bezig is...

Beiden voelen zich fundamenteel bedreigd. Als ik vraag wat zij bij de gedachte aan abortus ervaart, zegt ze dat ze dat wel zal overleven, maar niet weet hoe. Ze zou enkel en alleen voor Frank abortus doen, om hun huwelijk te redden. Maar abortus gaat duidelijk over haar eigen grens. Franks weerstand ten aanzien van het verderzetten van de zwangerschap is aan de andere kant heel duidelijk: alles in hem zegt “neen”, hij voelt zich voor schut gezet. Hij had al moeite met het vierde en nu komt er nog één aan! Ze zijn verdorie net uit de luiers, eindelijk kunnen ze nu als koppel ook eens wat doen en bovendien wil hij echt geen mega groot gezin. Hij is ook bang geen eigen leven meer te kunnen behouden en enkel nog papa te zijn... Ik merk wel dat ze elkaar horen en kunnen huilen bij de onmacht en het dilemma.

Tijdens het gesprek word ik getroffen door de diepe liefde tussen deze twee mensen en het respect dat ze voor elkaar hebben... Geen van beiden wil de ander over zijn of haar grens dwingen, en toch weten beiden dat één van hen erover zal moeten gaan.

Ik stel voor dat ze in de komende dagen op papier zetten wat beide keuzes betekenen. Indien ze kiezen om het kind te houden, staat zij bij hem enorm ‘in het krijt’. Zij schrijft in haar woorden uitgebreid op waarvoor ze hem in dat geval dankbaar is. Zo erkent zij hem in zijn offer voor hun relatie. Bovendien vraag ik hem, indien ze de zwangerschap uitdragen, op voorhand duidelijke grenzen te trekken zodat hij het gevoel van een eigen leven kan behouden. Zij aanvaardt dit.

Indien ze kiezen voor abortus, heeft hij bij haar een ‘onvereffende rekening’. Ik nodig hem uit om dit uitgebreid op te schrijven zodat zij zich erkent weet in haar offer omwille van de relatie. Bovendien vertel ik hem dat dit kind-dat-er-niet-komt sowieso een plaats verdient in hun leven.

Hier toont hij weerstand... Hij vraagt waarom ik die woorden gebruik want “het is toch nog geen kind”. Dit is een delicaat onderwerp... Natuurlijk is de 7 weken oude foetus nog geen volgroeid kind, maar Ruth voelt zich duidelijk verbonden met dit kind-in-wording en mochten zij voor abortus kiezen, dan verliest zij (in haar beleving) een kind. Aangezien dit koppel alles wil doen om hun relatie te redden en zij over de ingrediënten beschikken om

daarin te slagen, vind ik het belangrijk dit doel ook na te streven. Samen blijven kan echter enkel wanneer zij elkaar bereiken, en een belangrijke mogelijkheid daartoe is dat ze van dezelfde realiteit vertrekken. Als Frank blijft zeggen dat “het maar cellen zijn”, wordt zij kwaad en verdrietig omdat hij haar diepste realiteit ontkent. Dus vraag ik hem of hij bereid is in verbinding te gaan met diegene van wie zij zwanger is? “Niet echt, ik wil het liever niet”. “Hoezo?” “Ik ben bang voor de pijn”. Dit antwoord toont dat Frank zich wel verbonden weet met de zwangerschap – hij kan die verbinding echter ontkennen omdat hij niet zelf zwanger is. De pijn zit er, alleen hoopte Frank die te kunnen ontlopen. Ik vind het mijn taak als hulpverlener de vinger op de wonde te leggen, zodat hij kan kiezen of hij de pijn aan wil gaan of niet. In het beslissingsproces over al dan niet behoud van zwangerschap is het cruciaal deze pijn aan te boren omdat die mee moet wegen in de beslissing. Ik kan als hulpverlener geen pijn creëren door een vraag te stellen, ik kan er jammer genoeg wel (net als sommige cliënten) overheen kijken... Ik merk dat cliënten (en hulpverleners) soms vrezen dat de keuze voor abortus moeilijker wordt, als zij de verbinding met het kind-in-wording² bevragen. Sommigen verdenken ons misschien van een verborgen agenda in de zin dat we de verbinding zouden induceren om zo de keuze voor behoud van zwangerschap te bekommen. Mijn ervaring met vrouwen en koppels voor en na een abortus leert me dat het belangrijk is de verbinding te bevragen. Als ze er is, mag ze ernstig genomen en geëxploreerd worden. Als ze er niet is, kan ik ze ook niet induceren. Vanuit verbondenheid kiezen – en nadien mogen rouwen - lijkt meer aangewezen dan vanuit ontkenning kiezen. Ik vraag Frank of hij kan zien dat kiezen vanuit verbondenheid met de foetus meer kans biedt tot een gefundeerde keuze? “Ja”.

“Kan je je inbeelden dat eventueel samen met Ruth afscheid nemen en samen pijn hebben van dit afscheid, meer kans heeft op slagen van jullie relatie?” “Ja, dat zie ik zeker”. Indien Frank en Ruth elkaars realiteit kunnen horen en erin slagen om verbonden te blijven,

² Er zijn heel wat vrouwen / koppels die geen verbinding met de zwangerschap ervaren en dat hoeft geen gebrek of verdringing te zijn. Bij deze mensen wekken vragen naar mogelijke verbondenheid met de zwangerschap dan ook geen pijn op.

kunnen ze met de pijn die deze ongeplande zwangerschap met zich meebrengt, hun keuze verwerken en hun relatie verdiepen.

Aan het eind huilt Frank wanneer hij zegt: “Als ik ons beiden zie en mijn vrouw ken, denk ik dat ik al weet wie er over de grens zal gaan. Zij kan dit niet aan...”

Dit ontroert me erg en dat zeg ik ook. Hoe ver liefde kan gaan...

Bea Vanmechelen, stafmedewerker cRZ – deeldomein (post-)abortus